

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Халықтық педагогика құндылықтары

ЖАРИЯЛАНДЫ 28.01.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР құндылықтар, мәдени мұра, рухани тәрбие, ұлттық тәрбие, халықтық педагогика	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/175426/
--------------------------	---	--

Сергазина Д.Е.

«Ы.Алтынсарин» атындағы дарынды балаларға арналған қазақ гимназия-интернатының сынып тәрбиешісі

Аннотация

Бұл мақалада халықтық педагогиканың құндылықтары мен оның қазіргі білім беру жүйесіндегі рөлі қарастырылады. Халықтық педагогика – ұлттың рухани және мәдени байлығының негізі, оның тәжірибесі арқылы өскелең ұрпақты тәрбиелеу әдістері мен құндылықтарын ұсынады. Автор халықтық тәрбиенің негіздерін, әдіс-тәсілдерін және оның тәрбиелік мәнін зерттейді.

Түйін сөздер: халықтық педагогика, ұлттық тәрбие, құндылықтар, мәдени мұра, рухани тәрбие.

Кіріспе

Халықтық педагогика – бұл ғасырлар бойы ұрпақтан-ұрпаққа беріліп келе жатқан тәрбиелік тәжірибе мен даналықтың қайнар көзі. Ол ұлттық тәрбиенің негізін құрап, адамның тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді. Қазіргі жаһандану дәуірінде ұлттық құндылықтарды сақтау және дамыту қажеттілігі туындап отыр. Әсіресе жастарды тәрбиелеу барысында халықтық педагогика құралдарын қолдану маңызды.

Бұл мақалада халықтық педагогиканың негізгі құндылықтары, оның мазмұны мен заманауи білім беру жүйесіне ықпалы қарастырылады.

Негізгі бөлім**Халықтық педагогика құндылықтарының мәні**

Халықтық педагогика – халықтың дүниетанымынан, мәдениетінен, дәстүрлерінен, салт-санасынан, әдет-ғұрпынан туындайтын тәлім-тәрбиелік жүйе. Оның басты мақсаты – жас ұрпақты рухани-адамгершілікке, еңбексүйгіштікке, отансүйгіштікке тәрбиелеу.

Халықтық педагогиканың негізгі құндылықтары:

1. **Отбасылық тәрбие.** Отбасында балаға ұлттық дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды үйрету басты міндет саналған. Әрбір жанұя баланы кішіпейілдікке, еңбексүйгіштікке тәрбиелеген.
2. **Еңбекке баулу.** Халықтық педагогика еңбекті адамның басты құндылығы ретінде көрсетеді. Еңбек арқылы адамның рухани және физикалық дамуы жүзеге асады.
3. **Отансүйгіштік.** Елге, жерге деген сүйіспеншілік пен құрмет – халықтық тәрбиенің маңызды элементтерінің бірі.
4. **Рухани тәрбие.** Адамгершілік, қайырымдылық, адалдық секілді қасиеттерді қалыптастыру халықтық педагогиканың басты мақсаттарының бірі болып табылады.

Халықтық педагогиканың заманауи білім беру жүйесіндегі рөлі

Қазіргі білім беру жүйесінде халықтық педагогика құндылықтарын енгізу – тәрбие мен білімнің үйлесімділігін қамтамасыз етудің маңызды жолы. Оқушылардың ұлттық мәдениетке, тарихқа деген қызығушылығын ояту арқылы олардың патриоттық сезімдерін арттыруға болады.

Халықтық педагогиканы қолданудың негізгі бағыттары:

Сабақ барысында оқушыларға тәрбиелік және білім беру мақсатында ұлттық құндылықтармен дәстүрлерді насихаттай отырып, ұлттық элементтерді пайдалану. Мысалы, әдебиет, тарих және өнер сабақтарында халықтық мұраларға сүйену.

Тәрбие жұмыстарында ұлттық салт-дәстүрлерді насихаттау

Қазақ халқының тұрмыс салты, қолөнері, ұлттық киімдері және тағамдарын таныстыру. Ұлттық ойындар мен әдет-ғұрыптарды үйрету.

Ән-күй сабақтарында ұлттық музыка тыңдап, халық композиторлар әнін үйреніп, терме жаттап, жыр жырлап, күйлердің тарихынан мағлұмат алса, терменің тәрбиелік мазмұнын ашып, терме мәтініндегі адалдық, ізгілік, даналық ойларды, ақыл-кеңестерді саралай білу оқушыларды ұлттық рухта тәрбиелеп, өнегелі жолға бағыттайды.

Күйлер адам жанын тебіренгізіп, терең сезімге бөлейді. Күй өнерін домбыра, қобыз, сыбызғы сияқты ұлттық аспаптармен сүйемелдеп үйрету, оқушыларды ұлттық өнерді меңгеруге баулиды, өнегелі жолға бағыттайды.

Рухани-адамгершілік тәрбие беру. Балаларды шынайы құндылықтарға бағыттау арқылы олардың тұлғалық қасиеттерін дамыту.

Халықтық тәрбиенің артықшылықтары

Халықтық педагогиканың басты артықшылығы – оның өмірге жақындығында. Ол нақты өмірлік тәжірибеге сүйенеді және қоғамның даму ерекшеліктерін ескере отырып, әр кезеңде өзектілігін жоғалтпайды. Сонымен қатар, халықтық тәрбие баланың тұлғалық дамуына кешенді түрде ықпал етеді: оның моральдық, физикалық және эстетикалық тәрбиесін қамтиды.

Қорытынды

Халықтық педагогика – қазақ халқының тәрбиелік мұрасы. Ол ұлттық құндылықтарды сақтап қана қоймай, жас ұрпақты жан-жақты дамытуға ықпал етеді. Қазіргі заманғы білім беру жүйесінде халықтық педагогика элементтерін қолдану жастарды рухани бай, ұлттық мәдениетке жақын етіп тәрбиелеуге мүмкіндік береді.

Халықтық педагогика арқылы біз болашақ ұрпақтың патриоттық сезімін, адамгершілік қасиеттерін қалыптастырып, қоғамға лайықты тұлға тәрбиелей аламыз. Сондықтан бұл құндылықтарды заман талабына сай бейімдеп, білім беру жүйесіне енгізу – маңызды міндет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. *Әл-Фараби. «Тәрбиенің философиялық негіздері».*
2. *Аймауытов Ж. «Психология және ұлттық тәрбие».*
3. *Мұқанов С. «Қазақ халқының салт-дәстүрлері».*
4. *Қалиев С. «Халық педагогикасының негіздері».*
5. *Әбдіғаппарова Т. «Ұлттық тәрбие және заманауи білім беру».*

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.